

BIBLIOGRAFIE

1. BONDESIO, M.J.: Die kenrelasie tussen die potensiele skoolverlater en die onderwyser as ortopedagogiese opgawe vir die hoërskool, Ongepubliseerde M.Ed - verhandeling, U.P. 1970.
2. BOTHA, T.R.: Die dualiteit in die leerverhoudinge van die potensiele skoolverlater, R.G.N., Publikasiereeks Nr. 28, 1973.
3. BOTHA, T.R.: Die sosiale lewe van die kind in opvoeding, Pretoria Drukkers, n.d.
4. BOTHA, T.R.: 'n Sosio-ortopedagogiese perspektief op die leefwêreld van die swaksierende kind met verwysing na enkele belewingsmomente. Pedagogiek Studies Nr. 75, U.P. 1973.
5. BROUWER, W.H. ea.: Schoolkinderen uit sociaal zwakke gezinnen, Groningen, Wolters, 1954.
6. DU PLESSIS, P.J.J.: "Individu en gemeenskap" in: Psychologia, Pedagogica, Sursum!, U.U.B., Stellenbosch, 1970.
7. DU PLESSIS, P.J.J.: Die problematiek van die te vroeg skoolverlatende blanke jeug in die Republiek van Suid-Afrika, Nasionale Raad vir Sosiale Navorsing, Publikasiereeks Nr. 19, Pretoria, 1964.
8. DU PLESSIS, P.J.J.: Sosiopedagogiek; opvoedingswerklikheid en maatskaplike werklikheid, McGraw-Hill, Johannesburg, 1974.
9. DUMONT, J.J.: "Orthopedagogiek, Pedotherapie en Opvoeding" in S.A. Tydskrif vir die Pedagogiek, Vol. 3 Nr. 2, Desember 1969.
10. FAURE, J.S.M.: 'n Moderne pedagogiese benadering van spel, Opvoedkundige Monografieë Nr. 7, H.A.U.M., Pretoria - Kaapstad, 1963.
11. FAURE, J.S.M.: Die pedagogiese diagnostisering van gedragsmoeilike kinders deur middel van spel, met verwysing na bepaalde pedagogiese kriteria, Opvoedkundige Monografieë Nr. X, H.A.U.M., Pretoria, 1966.

12. FERREIRA, G.V.: n Pedokliniese ondersoek na die vasge-
lopenheid van die skoolverlater in sy
leerwêreld as beleweniswêreld, Ongepub-
liseerde M.Ed verhandeling, U.P. 1968.
13. FRANKL, V.E.: Medische Zielzorg, Erven. J. Bijleveld,
Utrecht, 1959.
14. GARBERS, J.G.: Die milieu-gestremde kind, n gedugte
onderwyskundige uitdaging, soos in Die
Unie, Augustus, 1968.
15. GUINERY, M.: How to study, George Allen & Unwin Limited,
London, 1967.
16. HEESE, K.W.: Studie : hoe om te studeer, Pro Ecclesia-
Drukkery, Stellenbosch, 1940.
17. HOOFTAD, 2 Junie 1971.
18. KOTZÉ, J.M.A.: Die leerwereld van die breinbeskadigde kind
as beleweniswêreld : n Psigologies - peda-
gogiese evaluering, Ongepubliseerde D.Ed. -
proefskrif, U.P. 1968.
19. LANDMAN, W.A.: Leesboek vir die Christen opvoeder, N.G.
Kerkboekhandel, Pretoria 1974.
20. LANDMAN, W.A.: "Pedagogiese kriteria by die gesprekstera-
pie" in: Psychologia, Pedagogica Sursum!,
U.U.B., Stellenbosch, 1970.
21. LANDMAN, W.A. EN
GOUS, S.J.: Inleiding tot die Fundamentele Pedagogiek,
Afrikaanse Persboekhandel, Johannesburg, 1969.
22. LANDMAN, W.A. EN
KILIAN, C.J.G.: Leesboek vir die opvoedkundestudent en
onderwyser, Juta en Kie Bpk., Kaapstad/
Wynberg/Johannesburg, 1972.
23. LANDMAN, W.A.,
KILIAN, C.G.J. EN
ROOS, S.G.: Denkwyses in die opvoedkunde, N.G. Kerkboek-
handel, Pretoria, 1971.
24. LANDMAN, W.A.,
ROOS, S.G. EN
LIEBENBERG, C.R.: Opvoedkunde en opvoedingsleer vir beginners,
Universiteitsuitgewers en -boekhandelaars
(Edms) Bpk., Stellenbosch Grahamstad, 1971.
25. LANGEVELD, M.J.: Bevrijding door beeld-communicatie, Neder-
landsche tijdschrift voor de psigologie,
Nieuwe reeks deel X, 1955.
26. LICHTER, S.O.: The drop-outs. The free Press of Glencoe,
New York, 1963.

27. LOUW, W.J.: n Verkenning van die leefwereld van die skoolverlater, Ongepubliseerde M.Ed - verhandeling, U.P., 1967.
28. LOUW, W.J.,
SMIT, W.J.,
FERREIRA, G.V. EN
BOTH, T.R.: Die problematiek van skoolverlating - In reeks "Opvoedkundige studies" Nr. 64, Fakulteit Opvoedkunde (Werkgemeenskap), Universiteit van Pretoria, s.d.
29. LUBBERS, R.: Het beeld als communicatiemiddel in de Pedotherapie, Uitgave van het Paedagogische Instituut der Rijksuniversiteit te Utrecht. J.B. Walters, Groningen Acta Paedagogica Ultrajectina XX, 1960.
30. LUBBERS, R.: Voortgang en nieuw begin in de opvoeding, Van Goreum, Assen, 1966.
31. MOUSTAKAS, C.E.: Psychotherapy with children, Harper & Row, Publishers, N.Y., Evanston and London, 1959.
32. NEL, B.F.: Druiping by skoolleerlinge; n Sosiaal pedagogiese studie, Voortrekkerpers Bpk., Johannesburg, 1945.
33. NEL, B.F.: Die grondbeginsels van n Pedagogies-verantwoorde pedoterapie, Jubileumlesings, H.A.U.M., Pretoria - Kaapstad, 1963.
34. NEL, B.F. EN
ESTERHUYSEN, C.H.: Die tekening van die menslike figuur as n "projeksie" - tegniek. Opvoedkundige Studies Nr. 22, Werkgemeenskap, U.P. 1958.
35. NIJKAMP, W.M.: De kleuter in de gemeenschap, J.B. Walters, Groningen, Zevende ongewijzigde druk, 1968.
36. PRETORIUS, J.W.M.: Grondslae van die pedoterapie, McGraw-Hill Boekmaatskappy, 1972.
37. PUTTER, J.H.: Die ontoereikende verwerkliking van die opvoedingsgebeure as aanleiding tot te vroeë skoolverlating, Ongepubliseerde M.Ed. verhandeling, U.P. 1973.
38. SCHOEMAN, S.J.: Pedagogiese momente by die antropologie van V.E. Frankl, Serie Verdiept Inzicht Nr. 17, Amsterdam, 1961.
39. SMIT, W.J.: Die gesin as faktor by die etiologie van skoolverlating, Ongepubliseerde M.Ed. - verhandeling, U.P. 1968.

40. SMITH, F.B.: Die ondergemiddelde leerling : aanleg, persoonlikheid, aanpassing, belangstelling en skolastiese prestasie, Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, 1973.
41. SONNEKUS, M.C.H.: Die leerwêreld van die kind as beleweniswêreld, U.U.B. (Edms) Bpk., Stellenbosch, 1968.
42. SONNEKUS, M.C.H.: Pedagogiese verwaarlosing as verskynsel in die opvoeding van die puberteitsdogter, soos in Suid-Afrikaanse Tydskrif vir die Pedagogiek, Vol. 2 No. 2, Desember 1968.
43. SONNEKUS, M.C.H. ea: Psigopedagogiek. 'n Inleidende oriëntering, U.U.B. (Edms) Bpk., Stellenbosch/Grahamstad, 1973.
44. SUID-AFRIKAANSE RAAD vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Handleiding vir die I.P.A.T. - angsskaal, Instituut vir Psigometriese Navorsing, Pretoria, 1969.
45. SUID-AFRIKAANSE RAAD vir Geesteswetenskaplike Navorsing: Handleiding vir die 19 - Veld-Belangstellingsvraelys, Instituut vir Psigometriese navorsing, Pretoria, 1971.
46. SUID-AFRIKAANSE RAAD vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Handleiding vir die P.H.S.F. - Verhoudingevraelys, Instituut vir Psigometriese navorsing, Pretoria, 1971.
47. VAN DEN BERG, J.H.: "Het gesprek", in: Persoon en wereld, (Red) Van den Berg, J.H. en Linschoten, J., Bijleveld, Utrecht, 1969.
48. VAN DER STOEP, F.: Didaktiese grondvorme, Academica, Pretoria/Kaapstad, 1969.
49. VAN DER STOEP, F. Die lesstruktuur, McGraw-Hill Boekmaatskappy, (Red): Johannesburg, 1973.
50. VAN GELDER, L.: Een orientatie in de orthopedagogiek, Walters, Groningen, 1962.
51. VAN NIEKERK, P.A.: Die beleweniswêreld van die stokkiesdraaier - In reeks "Opvoedkundige Studies" Nr. 64, Fakulteit Opvoedkunde (Werkgemeenskap), Universiteit van Pretoria, s.d.

52. VAN WYK, S. : Die opvoedingsbetekenis van kinderspel, Butterworths, Durban, 1974.
53. VARNER, S.E.: School drop-outs, Research summary, 1967 - Research division - National Education Association.
54. VENTER, A.J. : Die gesinsituasie as beroepsoriëntering-situasie, Opvoedkundige Studies Nr. 39, U.P., 1963.
55. VERMEER, E.E.A. : "Discussie over het spel", in: Persoon en wereld, (Red) Van den Berg, J.H. en Linschoten, J., Bijleveld, Utrecht, 1969.
56. VORSATZ, J.M.D.: Die aanwending van beeldende ekspressie en beeldende projeksie as terapeutiese hulpmiddele by kinders, Opvoedkundige Studies Nr. 37, U.P. 1963.

DIE PROBLEMATIEK VAN TE VROEË SKOOLVERLATING EN DIE
MOONTLIKHEID VAN PEDOTERAPEUTIESE HULPVERLEENING.

NAAM: Stefanus Francois Marais Crous.

LEIER: Dr. T.R. Botha.

DEPARTEMENT: Psigo-, Sosio- en Ortopedagogiek.

GRAAD: M. Ed.

SAMEVATTING.

Die doel van hierdie ondersoek was om te bepaal in watter mate die potensieel te vroeë skoolverlater deur middel van pedoterapeutiese hulpverlening gesteun kan word om in ooreenstemming met sy verstandelike moontlikhede te presteer en dus nie oor te gaan tot skoolverlating nie. Om hierdie doel te kon bereik moes die beleweniswêreld van die potensieel te vroeë skoolverlater wat pedoterapie sou ontvang, diagnosties deurskou word om vas te stel watter faktore aanleiding gee tot sy skolastiese onderprestasie. Hierna is 'n begeleidende gesprek met die ouers gevoer waarin hul tot insig gebring is in die probleem van hul kind en is ook leiding aan hul verskaf ten aansien van die pedagogiese gebeure. 'n Aantal pedoterapeutiese gesprekke is met elke kind gevoer waarin gepoog is om hom te steun tot 'n herbelewing as herbetekening van sy gesitueerdheid sodat hy sodoende kan kom tot die aanvaarding van sy verantwoordelikheid ten opsigte van die optimale aktualisering van sy verstandelike moontlikhede.

Die leerlinge wat by hierdie ondersoek betrokke was, is leerling wat vanweë ontoereikende gnosties - kognitiewe stellingname hulle teen die eise van die skoolsituasie vasloop. Hierdie leerlinge is deur die skoolhoofde as onderpresteerders en dus as potensieel te vroeë skoolverlaters geïdentifiseer en deur diagnostisering het dit aan die lig gekom dat verskeie faktore aanleiding gegee het tot hul vasgelopenheid. Onverantwoordelike te vroeë verlating van die skoolsituasie hou vir 'n land soos Suid-Afrika verreikende implikasies in aangesien dit van die beste mannekragpotensiaal is wat so verlore

gaan. Om hierdie rede is dit noodsaaklik dat hierdie kinders gesteun moet word tot voltooiing van hul skoolloopbane. Uit die empiriese ondersoek het dit geblyk dat die grootste persentasie van hierdie leerlinge die opvoedingsgebeure as labiliserend beleef. Daarom moes die hulpverlening toegespits wees op die toereikende verwerkliking van die opvoedingsgebeure en dus op die stabilisering van hul belewinge. Dit was dan ook nodig om kriteria daar te stel aan die hand waarvan die geslaagdheid van die hulpverlening geëvalueer kon word.

In die ondersoek word aangedui hoe die leerlinge deur middel van diagnostisering, vir die pedoterapiegroep geselekteer is. Algemene riglyne ten aansien van die verloop van die pedoterapie aan die potensieel te vroeë skoolverlaters asook van die begeleiding van hierdie leerlinge se ouers is bespreek. Die faktore wat aanleiding gegee het tot elke leerling se onderprestasie is by wyse van tabelle aangetoon. Hul skolastiese prestasies soos wat hulle voor, tydens en na die terapie presteer het, is ook getabuleer. Die mate van onderprestasie kan ook uit laasgenoemde tabel afgelei word.

Ter nadere toeligting van die verloop en uitkoms van die terapie, is enkele persoonsbeelde bespreek om aan te dui hoe verskillende faktore aanleiding gee tot die probleem van potensieel te vroeë skoolverlating. Vanweë die uniekheid van elke kind se situasie het die verloop en inhoud van die pedoterapie dan ook van kind tot kind verskil. Ook die begeleidende gesprek met die ouers het ondanks sekere riglyne, in elke geval 'n eiesoortige karakter gehad. Die uitkoms van die pedoterapie is in hierdie enkele gevalle breedvoerig bespreek.

Ten slotte is daar enkele aanbevelings ten aansien van die bekamping van en die hulpverlening aan potensieel te vroeë skoolverlaters gemaak.

THE PROBLEM OF PREMATURE SCHOOL LEAVING AND THE
POSSIBILITY OF PEDOTHERAPEUTICAL ASSISTANCE.

NAME: Stefanus Francois Marais Crous.

PROMOTOR: Dr. T.R. Botha.

DEPARTMENT: Psycho-, Socio- and Orthopedagogy.

DEGREE: M. Ed.

SUMMARY.

The purpose of this research is to determine to what extent the potential premature school leaver can be assisted by means of pedotherapy, to perform in harmony with his learning possibilities and refrain from leaving school too early. To achieve this goal the lived-experience of every potential premature school leaver, who has been assisted pedotherapeutically, has to be diagnostically examined to determine the causes which contributed to his inadequate scholastic performance. In an interview the parents are lead to understand his problem and they receive guidance with regard to the pedagogical event. Every child has been pedotherapeutically interviewed a number of times in an attempt to support him to re-experience his situation, and to accept his responsibility with regard to the adequate actualisation of his learning possibilities.

Due to inadequate gnostic-cognitive realisation, all the pupils concerned, ran into trouble in the school situation. All these

pupils have been identified by their headmasters as premature school leavers and by means of diagnostics it has been discovered that various causes contributed towards the inadequate actualization of their learning possibilities. Irresponsible premature school leaving has far-reaching effects on a country as South Africa and due to this, the country is deprived of valuable potential manpower. Therefore, it is essential to encourage these pupils to complete their school careers. The empirical research revealed that the larger percentage of these pupils experience the pedagogical event as unstable. Therefore, in the pedotherapeutical assistance, the pedotherapist has to pay special attention to the adequate realisation of the pedagogical event and thus to stabilisation of their lived-experience. It is also necessary to set criteria to evaluate the success that has been achieved by the pedotherapy.

In the research it is shown how the pupils of the pedotherapy group have been selected by means of diagnostics. General directives in the course of the pedotherapeutical assistance to the potential premature school leaver as well as in the guidance of the parents of the pupils concerned, are discussed. The causes that contribute towards each pupil's poor scholastic performance, are tabulated. Their performance before, during and after the pedotherapy is also tabulated. The extent to which they under-achieve can also be derived from the latter.

In order to indicate the course and result of the research, a number of practical cases are discussed to illustrate how different factors cause potential premature school leaving. Due to the unique nature of each child's situation the course and content of the pedotherapy differ from child to child. Despite general directives, the interview with the parents, has in every case had a unique nature. The outcome of the pedotherapy in these individual cases is discussed in detail.

Finally a number of recommendations in respect of the prevention of, and the assistance to the potential premature school leavers, are made.